

המכסה על כל פשעים. ולכן אפי' עבד ע"ז כדור אנוש ואח"כ שומר שבת כהלכתה מוחלין לו. ולכך במצות תקיעת שופר שענינה להמתיק הדינים, הרי יותר מעצם המצוה מתערבב ביותר השטן מגודל החביבות של ישראל בקיום המצוה, שזה ממתיק את כל הדינים.

ואין לאף אחד מאומות העולם, לעורר חביבות ואהבה המכסים על כל פשעים. וזהו מד"א בספה"ק בשם מדרש, תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה זה עונג שבת, והיינו כמבואר, שאף אם חטאת כבר ולא שמעת בקול ה"א לשמור מצותיו הרי יש לך את כח התשובה של ש"ק בחי' אז תתענג על ה'

נצבים

אתם נצבים

בכלל, כמ"כ שייכות הן אצל כל אחד בפני עצמו. שיש עתים שהוא בדרגת ראשיכם שבטיכם זקניכם, ויש מצבים שהוא בבחי' מחוטב עציך עד שואב מימך. וכל פעולותיו של יהודי נידונות באשר הוא לפי בחינתו ומצבו, אינו דומה מה שעשה בהיותו מבולבל והוא אנוס, למעשיו בעת היותו בישוב הדעת ובגדלות המוחין.

ושייך ענין זה גם לגבי תשובה, שלכ"א יש בזה מדרגה בפני עצמה. אם אדם פשוט חוטא ופוגע במלך, שלקטנות דעתו אינו מבין מהו ערך המלך וכמה חמור מעשהו שפגע בו, הרי גם תשובתו היא כמו שמתפייסים עם אדם פשוט, כי אין לו שום הבנה בגודל ערך המלך. ואילו כאשר אדם גדול ובפרט אחד משרי המלוכה פוגע במלך, הרי אם תשובתו אינה כראוי, שאף שמתחרט על מה שעשה אין זה במלוא העמקות מתוך הכרת גודל הפגם, והיא ע"ד שמרצים אדם פשוט, הרי זה גופא נחשב לו חטא חמור. עד"ז כאשר יהודי שב ומתוודה על חטאיו ואומר אשמנו בגדנו וכו', אם אין מכיר נכונה

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגו' לעברך בברית ה' אלקיך וגו'. איתא בספה"ק שפרשה זו קוראים קודם ר"ה כיון שמרומו בה ענין יום הדין, ע"ד דאי' בזה"ק (ח"ב לב:) שהיום הוא יומא דדינא. ועד"ז י"ל הכוונה, אתם נצבים היום, ביומא דדינא, כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם וגו' עד שואב מימך, דמונה כאן י' מדרגות שהם י' מדרגות בכלל ישראל, לומר שעל כ"א יש דין בפני עצמו, ולא הרי יום הדין של אדם גדול כיום הדין של אנשים רגילים ופשוטים, כי כ"א נידון כפי ערכו. אצל אדם רגיל הדין על מעשים של עבירות, ואילו אדם גדול נידון גם על הרהורים שגם הם נחשבים לו לעבירה. מחוטב עציך עד שואב מימך, היינו גם על קטני דעת ישנו יום הדין השייך אליהם, שעל כל אחד למלא יעודו ותפקידו. וכלה"ק של הרה"ק ר' זושא זי"ע, בינסטו א שוך טו רין נישט, שאפי' הנעל שהוא הדבר הפחות ביותר יש לו תפקיד מיוחד, שלא יניח למים לחדור דרכו. וכמו שיש י' מדרגות

במשמעותו של אשמנו ובגדנו, תשובה כזו היא עצמה חטא. וחמור החטא של תשובה שאינה כראוי יותר מעצם החטא, כי אם את החטא עשה מתוך שהתגבר עליו היצה"ר, אך עתה כששב הריהו בישוב הדעת, וצריך שתהיה התשובה במלא עומק הכרת החטא, שיהא נאכל בקרבו ממש מרוב צער ומרירות. וכמו שאמר פ"א מרן אדמו"ר בב"א זי"ע בשבת שובה, שלו יהיה וכבר ימחלו על העוונות, אבל איך ימצא האדם מקום לעצמו מרוב בושה, מ'דארף זיך דאך באגראבען לעבעדיגערהייט, והיה ניכר באופן שאמר זאת שאכן כך מרגיש. וזה שמצינו בכפרת הקרבנות, שכאשר יהודי הביא קרבן חטאת, שוודאי עשה כבר תשובה על חטאו והתודה עליה, אם אחר כל זה לא היתה תשובתו כראוי במלוא העמקות, היתה נראית דמות כלב ע"ג המזבח. ורק לאחר שהרבה בככיות ושב כראוי, נשתנתה צורת האש לדמות אריה. ובנוסף לזה צריכה התשובה להיות באותה ההתלהבות והרתיתה שעשה את העבירה, וכמאמר צדיקים עה"פ (תהלים נא) מזמור לדור בבא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע, שאמר מזמור זה באותה התלהבות שהיתה לו בעת החטא, באופן זה היתה התשובה שעשה.

עומק התשובה הוא כאשר יש הכרת הדעת הנכונה בגודל החטא, וההכרה לפני מי חטא. ועל זה מרומז באומרו אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, פי' שתדעו לפני מי אתם נצבים, לפני ה' אלקיכם, ובהאיך אנפין יקומון קמי מלכא, שאם התשובה אינה בכל העומק, הרי חוטא בכך הרבה יותר מאשר בעצם החטא. ובכלל מאמר מרן אדמו"ר בד"ש זי"ע עה"פ (שמות ל) בבואם אל אהל מועד ירחצו מים, מים מרמו על תשובה הרוחצת ומטהרת יהודי, וירחצו מים, צריך לרחוץ גם את התשובה, שאם תשובתו היא מתוך קטנות הדעת ואינה כראוי הרי אינה תשובה, וע"ז גופא צריך לחזור בתשובה. ועל זה נאמר ראשיכם שבטיכם וכו' עד שואב מימך, שהתשובה צריכה שתהיה בכל העומק, ולכ"א יש את דרגתו בפנ"ע בהכרת החטא ובהכרה לפני מי חטא.

ובהמשך הפ' כתיב לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו, בר"ה ישנם ב' ענינים, ענין יום הדין, וענין לעברך בברית ה' אלקיך שהוא הכרת המלוכה וכריתת ברית עם ה"א, וזה עיקר ענינו של ר"ה כלשון התפלות ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו מהרה לבדך על כל מעשיך, מלוך על כל העולם כולו בכבודך. יהודי צריך שירגיש בכל מהותו שעובר מחדש בברית עם ה' אלקיך. ואיתא בתורת אבות ממרן הס"ק מסלונים זי"ע, בפ"י היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים, שע"ז גופא הוא המשפט, אם כבנים או כעבדים. היינו שבר"ה דנים על כאו"א, אף מי שעובד להשי"ת, אם עבודתו כעבד מתוך יראה, שהעיקר אצלו הוא פחד יום הדין, או שעבודתו בבחי' בנים, שהעיקר אצלו הוא לעברך בברית ה"א, שיהיה זה בדרגה הראויה, שיתחדש כבריה חדשה ובכריתת ברית מחדשת עם ה' אלקיך.

והנה איתא בספה"ק שאמנם בראש השנה כל באי עולם יעברון לפניך, שדנים על כל הבריאה ועל כל פרט מהבריאה האם הוא כדאי לקיימו אם לאו, אך עיקר המשפט הוא במיוחד על עם ישראל, וכמד"כ אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, שכל חלקי הבריאה המה טפלים לישראל שהם העיקר. כי התכלית של יום הדין היא לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו, שהוא כריתת ברית מחדשת שהקב"ה כורת עם ישראל. וע"ז עיקר המשפט שהקב"ה דן לתת לכל יהודי את כל התנאים הנצרכים לו לעברך בברית ה' אלקיך, שכל מדה שמוודים לו ליהודי וכל תנאי מתנאי החיים שלו, מי יעני ומי יעשר וכו', מסייעים לו לעברך בברית ה' אלקיך, זה צריך שיהיה לו עניות וזה צריך שתהיה לו עשירות בכדי שיוכל להגיע באמצעותם אל התכלית שלו, למלא את השליחות העילאית עבורה נשלח וירד עלי אדמות.

ומרן אדמו"ר בב"א זי"ע אמר עה"פ אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, את"ם ר"ת אל ת'שליכני מ'לפניך. עיקר בקשתו של יהודי ביום הדין הוא אל תשליכני מלפניך, שגם בזה שייך אם

לו יסורים, וכ"ב שנה נסתלקה ממנו רוה"ק (תדא"ר ב) וששה חדשים נצטרע דוד ופרשו ממנו סנהדרין (סנהדרין קז.), ובתוך כל היסורים בקשתו היחידה היתה אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני, אפי' על רוה"ק לא ויתר ובקש שלא יקחיה ממנו. וזהו פי' אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, שזאת היא בקשתו הראשונה של יהודי מלפני השי"ת ליום הדין, אל תשליכני מלפניך, שתמיד ירגיש קרבת א', ועי"ז ממילא נמתקים מעליו הדינים, וזוכה לשנת ישועה ורחמים.

כבנים אם כעבדים. שאם הוא כעבדים, לא חסרים לו רק הענינים הגשמיים, אך מי שהוא בן, הטוב אצלו הוא בעת שהוא קשור להשי"ת, כמאה"כ ואני קרבת א' לי טוב, וכאשר מרגיש קרבתו ית' בכל המצבים הריהו יכול לעבור את כל הענינים הקשים, הן בגשמיות והן ברוחניות. והגרוע ביותר אצל בן המלך הוא אם ישליכוהו מהיכל המלך, וכנגד זה כל העונשים אינם כלום בעיניו. וכמו שמצינו בדוד המלך שעל אף שסבל יסורים רבים כ"כ, כמובא בראשית חכמה (שער התשובה פ"ג) שי"ג שנים היו

אתם נצבים היום כולכם

ראש השנה. ועי"ז אמר אלישע לשונמית הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת, שעשתה לו עליית קיר קטנה ובתוכה מטה ושולחן וכסא ומנורה, ושאלה מה אוכל לגמול לך עבור זה, הלא ראש השנה היום, ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך, היינו אל המלך המשפט, האם יש לך איזו בקשה שאבקש עבורך לגבי מלכא עילאה על עובדין די בידך. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, אינני רוצה לבקש שום בקשה על עצמי לחוד, רק בתוך עמי אנכי יושבת, דלא לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מבין עמא לעלם, דבכל זמנא רחמי דקוב"ה על עמא כולהו כחד, היינו שתמיד בכל יום הוא כך, אך בפרט ביום הדין, בשעתא דדינא תליא בעלמא, לא יתפרש בר נש בלחודוי לבקש על עצמו לחוד, ובגיני כך אמרה בתוך עמי אנכי יושבת ולא בעינא לאתפרשא מינייהו, רק אכניס רישי בין סגיאי, היינו בכח הרבים שהוא כח גדול מאד. וכמאמר מרן אדמו"ר בד"ש זי"ע, שסיפר לי אחד ששמע מבעל המעשה, שפ"א בערב יוהכ"פ לפני תפלת כל נדרי היה לבו ממורמר מאד ולא מצא מקום לנפשו, עד שהרהיב עוז ונכנס אל הקודש פנימה לחדר מרן ז"ל, וגעה בבכיה איך אכנס ליום הקדוש, והשיבו מרן ז"ל, כן כן, גם אנכי עומד עכשיו ותוהה איך נכנסים

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם וגו' כל איש ישראל. יש לדייק בפסוק זה אומרו אתם נצבים, שלשון זה מורה על עמידה של תקיפות ושררה, ע"ד שנאמר בבוועז (רות ב) ויאמר בוועז לנערו הנצב על הקוצרים. כן אומרו היום מיותר לכאן, וגם אומרו כולכם, שהרי להלן נאמר כל איש ישראל.

וי"ל הענין ע"פ משנ"ת בספה"ק שהיום קאי על יומא דדינא, ראש השנה, בו אתם נצבים כולכם לפני ה' אלקיכם. ומרומז באומרו אתם נצבים היום כולכם, העצה שנתנה התורה ליהודי העומד קודם ר"ה ואינו יודע איך יכנס ליום הק' הזה, שעצתו היא עי"י כולכם, וכדאי' במדרש תנחומא על פסוק זה, אתם נצבים היום, מה היום מאפיל ומאיר אף אתם בזמן שאפלה לכם אני מאיר לכם, אימתי בזמן שתהיו כולכם באגודה אחת. עי"ז שיהודי מקושר לצבור ומבטל א"ע אליהם, אין שורים עליו דינים, כמאחז"ל (ברכות מג:) כל בי תרי לא מזקי, שרק על היחיד שייך דינים, אבל על צבור אין דינים כי כח הצבור ממתיק הדינים. וכדאיתא בזוה"ק בפר' בשלח (ח"ב מד.) על מש"נ באלישע והשונמית (מ"ב ד) ויהי היום ויבוא שמה, ויהי היום הוא יומא דדינא